

СТАНОВИЩЕ

от: проф. д.ист.н. Калин Порожанов – редовен професор по *Стара история и Тракология* в ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград и в Центъра по тракология „Проф. Александър Фол“ към ИБЦТ при БАН;

член на Научно жури, съгласно Заповед № РД 38-450/22.07.2013 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ чл.-кор. проф. д.и.н. Иван Илчев, за провеждане на конкурс за *професор* по: **2.2. История и археология (археология – тракийска археология)**, обявен в ДВ бр. 53/18.06.2013 г.; избран за **автор на Становище**, съгласно Протокол на НЖ от 09.09.2013 г.

На конкурса за заемане на академичната длъжност *професор*, по **2.2. История и археология (археология – тракийска археология)**, обявен в ДВ бр. 53/18.06.2013 г., за нуждите на Историческия факултет при СУ „Св. Климент Охридски“, се е явил само 1 (един) кандидат – това е **доц. д-р Тотко Нейков Стоянов** от Катедра *Археология* на ИФ при СУ.

Кандидатът за *професор* отговаря на изискванията на чл. 29 (1) от ЗРАСБ и чл. 60 от Правилника за приложението на ЗРАСБ, което означава, че е *доктор*, считано от 1986 г., вече 27 години; *доцент* е повече от 2 години, а сметнато от 1993 г. до 2013 г. – годините са 20. Съгласно приложен Списък на публикациите, след избирането му за доцент, до 2012 г., вкл., доц. д-р Тотко Стоянов има 31 публикации, различни от темата на дисертацията и от хабилитацията му, поради което те са обект на коментар.

Публикациите, след 1993 г. – 31 на брой – се разпределят така: **1 монография:** № 1 (под печат), и **30 студии и статии:** от № 2 до № 31 вкл. От всички тях 18 – са на български език и 13 са на английски.

За професорската си хабилитация доц. д-р Тотко Стоянов представя **колективния монографичен труд**, озаглавен: *Тракийският град. Градоустройство. Укрепителна система. Архитектура. Сборяново, т. III, ч. 1.* (под печат), **в който той е автор на:** (*Въведение; глави: I. 2, I. 3, I. 4; II. 1, II. 2, II. 4, II. 7, II. 8; Заключителни бележки*). Тук е важно да се отбележи, че

надлежно са представени **Декларации за авторство**, както от Тотко Стоянов, така и от останалите членове на колектива.

Въведението, част I и Заключителните бележки са на български език, част II е билингва – на български и английски. От формална гледна точка трябва да се отчете, че обемът на отделните текстове е както следва. Въведението е 9 с. със 7 образа-илюстрации; част I е 115 с. със 134 илюстрации, част II е 99 с. с 98 илюстрации, Заключителните бележки са 32 с. с 4 образа. За по-голяма коректност ще си позволя да разделя част II, която е билингва, не на 2, а на 3, колкото и да е условно това, тъй като илюстрациите ѝ се отнасят едновременно и за двата езика; така, ще се окаже, че се отчитат не 99, а примерно 66 с. текст с 98 илюстрации. **При това положение общият обем възлиза на около 222 с. текст с 243 образа и 30 с. цитирана литература на български и чужди езици.** Както се вижда това е една не само нова, но и много прилична представителна монография по **тракийска археология**, която има своите **приносни моменти**:

На **първо място** от тях ще поставя **единния градски комплекс** при Сборяново, изразяващ се от професионално разкопаната и детайлно представена **УКРЕПИТЕЛНА СИСТЕМА НА ПЛАТОТО**, аргументирано интерпретирана както и удачно назована ЦИТАДЕЛА; в системата на града, северно от нея, се изследва **Северното подградие**, а от юг – **Южното подградие**.

На **второ място** е шателно разкопаният мощно укрепен **Югозападен квартал**, играещ ролята на акропол и сполучливо свързан от автора с термина БАЗИЛЕЙА, тоест това несъмнено е БАЗИЛЕЙОН като трайна резиденция на гетския базилевс и приближената му аристокрация.

На **трето място**, но също с изключителна важност за интерпретацията на тракийския гетски град и общество, е разкритият и проучен археологически **Централен изкоп**, доказващ активната роля на **КВАРТАЛ НА ЗАНАЯТЧИИТЕ**.

Освен **тези изключително важни приноси**, в тракийската археология и в тракологията изобщо, които при всички случаи ще бъдат обект на детайлно разглеждане в рецензиите, ще обърна внимание на още няколко, забелязани от мен, **приносни момента**. Те се съдържат в текста на отделните части и глави, но отлично са изведени и е акцентирани върху тях в **Заключението**.

Първи – тракийското селище при Сборяново, с най-вероятното име Хелис, е полис=град, но той не е с агора, както са елинските полиси, с което се отличава от тях.

Втори – този гетски ПОЛИС=ГРАД е построен от най-добрите строители на епохата на Ранния елинизъм и спокойно може да бъде посочен като един от строителните шедьоври в целия Европейския Югоизток.

Трети – в района на Североизточна Тракия, ПОЛИСЪТ=ГРАД е неповторим, поне за сега, мощно укрепен не само важен военно-политически, но и значителен търговско-икономически център.

Четвърти – демографските характеристики на ПОЛИСА=ГРАД показват, че той е обитаван поне от около 9-10 000 жители, което е впечатляващо за епохата количество население и това не е случайно.

Пети – обоснованата плавателност, поне в долните течения, на вливащите се в Дунава реки, определяща съществуването на емпориони е естествено обясняваща импорта в ПОЛИСА=ГРАД.

Държа да отбележа, че само изброените до тук 8 (осем) приноса на тази монография, са достатъчни за професорска хабилитация на доц. д-р Тотко Стоянов. Въпреки това ще се спра и върху студиите и статиите на кандидата за *професор*. В тях се очертават 4 основни кръга, които неизбежно се застъпват, защото някои публикации могат да се отнесат към повече от един от кръг.

Първият – може да бъде определен като изследване на **Тракийския гетски обект Сборяново със Свещари** – представен от 6 публикации (№№ 2;3;4;15;19;21), в които се проследяват стъпките и приносите, извървяни и сторени от автора, на разкопавания от него обект.

Вторият – е свързан със **Североизточна Тракия**, изразяващ конкретните ѝ характеристики и общи отношения, чрез 8 публикации (№№ 6; 7; 9; 11; 13; 18; 22; 30), в които отлично личи зрелостта на учения, успешно предлагащ решения на проблемни ситуации, в културно-исторически контекст, което само по себе си довежда до несъмнени приноси.

Третият – е свързан с **Тракийските съкровища и торевтика**, представен от 7 публикации (№№ 5; 8; 12; 24; 25; 26; 31). Това е проблематика, в която авторът аргументирано представя нови виждания и идеи, давайки своите приноси в това отношение.

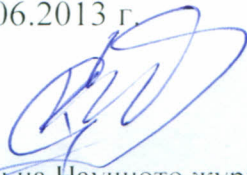
Четвъртият – може да бъде наречен **Обща археология и Стара история**, но свързана преди всичко с Тракия и траките. Тук влизат 9 публикации (№№ 10; 14; 16; 17; 20; 23; 27; 28; 29), които са резултат от натрупванията и достиженията в развитието на научното мислене на автора, с което всички те имат свои приносни моменти.

В университетското преподаване доц. д-р Тотко Стоянов **води 2 основни курса лекции**: 1 в бакалавърската и 1 в магистърската степен на специалност *Археология* при ИФ на СУ, както и **3 спецкурса** в магистърската. В допълнение към това, през последните 20-години той е **научен ръководител на внушителното количество 17 (седемнадесет) докторанта**, от които 10 са защитили успешно своите дисертации. Това трябва да се оцени най-високо. За всичко това важно значение има и **активното участие на доц. д-р Тотко Стоянов в проекти**: 2 на ФНИ към МОН и 6 на ФНИ в СУ.

От приложената Справка, изготвена от Университетска библиотека на СУ се вижда, че **Тотко Стоянов е цитиран над 280 пъти от авторитетни наши и чужди автори**. Това е допълнителен, много важен, показател към характеристиката на кандидата за *професор*. Отлично впечатление прави **признанието на доц. д-р Тотко Стоянов от колегията в чужбина** чрез четени от него лекции в Копенхаген (2003 г.), Прага (2006 г.) и Рим (2008 г.). Неслучайно от 2008 г. той е първият **председател на Управителния съвет на Асоциацията на българските археолози** и през 2012 г. е преизбран за втори мандат.

След всичко това, като общо **Заклучение**, категорично изразявам своето **положително становище**, при избора на доц. д-р **Тотко Нейков Стоянов**, за заемане на академичната длъжност *професор* по: **2.2. История и археология (археология – тракийска археология)**, за нуждите на Историческия факултет при СУ „Св. Климент Охридски”, обявен в ДВ бр. 53/18.06.2013 г.

08.10.2013 г.
София

Член на Научното жури:
проф. д.ист.н. Калин Порожанов